

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΡΟΝ

Ένας Λόρδος στο εδώλιο

Το πρωτοφανές σκάνδαλο της Ένρον πήρε την Πέμπτη νέες διαστάσεις στη Βρετανία όταν μια από τις προσωπικότητες του πολιτικού βίου αναγκάστηκε να παραιτηθεί από σημαντικό δημόσιο αξίωμα και ήδη την Παρασκευή βραδιά στην ΗΠΑ για τη βία της κατάστασης εναντίον του γεγονός από τους υπάλληλους της χρεοκοπημένης εταιρείας.

Ο Λόρδος Ονέιχαμ, πρώην υπουργός Ενέργειας από το 1989 στην τελευταία κυβέρνηση Θάιτερ, μέχρι την περασμένη εβδομάδα πρόεδρος της ισχυρής ανεξάρτητης Επιτροπής Παραρτήσεων κατά του Τύπου και επίσης μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένρον, υπέβλεπε προσωρινή παραιτήση για λόγους ειθιούς, αστόχως διακεκμημένη και αδρά αμειβόμενη θέση του στη Βρετανία για να προετοιμάσει στις ΗΠΑ με τους εκεί ανηγόρους του την υπερίσχυση του. Το εργαλείο οι πρώην υπάλληλοι της Ένρον που, μετά την δόλια χρεοκοπία της επιχείρησής, έμειναν κυριολεκτικά στο δρόμο και τον θεωρούν ως ένα εκ των κύριων υπευθύνων.

Ο Λόρδος Ονέιχαμ ανήκε στους έξι μη εκτελεστικούς διευθυντές της Ένρον, με αμοιβή γύρω στις 80.000 λίρες στερλίνες το χρόνο ως μέλος της Επιτροπής Οικονομικού Λογιστικού Ελέγχου της επιχείρησής, από το 1994. Τέσσερα χρόνια πριν, ως υπουργός Ενέργειας ακόμα, είχε αναθέσει στην Ένρον την ανέγερση του μεγαλύτερου υγροαεριοκίνητου σταθμού ενέργειας της Ευρώπης, στο Τίσκιντ της ΒΑ Αγγλίας (Ημιονίδα αυτή, άλλωστε, έγινε πρόοικτα αφορμή να σχολιασθεί και η κυβέρνηση Μπλερ για προνομιακή μετεξέλιξη της Ένρον, ανατρέποντας με παρέμβαση τον ίδιο τον πρωθυπουργό - αποφάσεις του υπουργικού συμβουλίου με τρόπο που επιτρέπει τη μεταπήδηση από εκεί που είναι τα συμφέροντα της ΥΕνρον).

Ο ρόλος πάντως του Λόρδου Ονέιχαμ αφήνει πολλά ερωτηματικά, δεδομένου ότι και το Δ.Σ. της Ένρον και η Επιτροπή Οικονομικού Ελέγχου όπου συμμετείχε ενέκριναν όλες τις περιβόητες εκτός υιολογοισμού συναλλαγές της εταιρείας που εντέλει επέφεραν την καταστροφική πτώση της.

Χ. ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΑ

ΜΕΤΕ ΤΟΥΝΤΣΑΪ:

Η σημασία της Τουρκίας αυξήθηκε μετά την 11η Σεπτεμβρίου

Ο Μέτε ΤουντσαΪ, που διδάσκει Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Μπιλγκί της Κωνσταντινούπολης, βρέθηκε την περασμένη εβδομάδα στην Αθήνα για να πάρει μέρος σε ημερίδα του Ελληνικού Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) με θέμα το «Μέλλον της Ευρώπης και η Τουρκία». Μέλος δύο μη κυβερνητικών οργανώσεων ο καθηγητής ΤουντσαΪ εξηγήει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τέτοιες οργανώσεις στη χώρα του: «Το υπουργείο Εσωτερικών κρατά ένα είδος Δαμόκλειου σπάθης και είναι δύσκολη η

λειτουργία της ελευθερίας των οργανώσεων. Υπάρχουν πολλοί περιορισμοί. Χρειάζεται σχεδόν πρωτόμος για να αντιμετωπίσει κανείς την αστυνομία. Δεν υπάρχουν σουλιές. Αλλά ελπίζουμε τώρα ότι με την τροποποίηση πολλών άρθρων του Συντάγματος καθώς και εκείνη του Ποινικού κώδικα, οι νόμοι για τις οργανώσεις θα πρέπει να φιλελευθεροποιηθούν - είναι πολύ δύσκολο σήμερα να ξεκινήσει και να λειτουργήσει μία οργάνωση, χωρίς αστυνομική επίβλεψη, κ.ά.»

Συνέντευξη στην Ελένη ΤΣΕΡΕΖΟΛΕ

▶ **Ακούοντας την ομιλία σας, παρατήρησα ότι θεωρείτε ως μεγαλύτερο εμπόδιο για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. το δημογραφικό πρόβλημα. Γιατί όχι η χαμηλή ποιότητα της δημοκρατίας στην Τουρκία;**

-Βέβαια η ποιότητα της δημοκρατίας είναι σημαντική αλλά αυτό είναι κάτι σχετικό. Έχω δει «τέλειες» δημοκρατίες που ποτέ δεν ήταν τέλειες. Η τέλεια δημοκρατία αποτελεί ένα ιδανικό που δεν πραγματοποιείται ποτέ. Αλλά ένας πληθυσμός 70 περίπου εκατομμυρίων είναι πολύ μεγάλος. Αν πάρετε το σύνολο των υπόλοιπων 12 υποψηφίων, καταλαβαίνετε... Η Τουρκία έχει έξι φορές περισσότερους κατοίκους από ό,τι η Ελλάδα, δηλαδή πρέπει να προσθέσουμε έξι Ελλάδες!

Καταλαβαίνετε το πρόβλημα...

Στην ομιλία μου επισήμανα επίσης τον εγωισμό των πλουσιων χωρών

που δεν θέλουν να μοιραστούν με τις λιγότερο τυχερές τα προνόμια και τα πλεονεκτήματά τους. Αυτή είναι η πραγματικότητα...

▶ **Αλλά είναι γεγονός ότι το τουρκικό κράτος αντιμετωπίζει με ειδικό τρόπο το κοινικό θέμα ή τους ισλαμιστές, που τα κόμμάτα τους τίθενται συστηματικά εκτός νόμου...**

-Πράγματι, σε αυτό το σημείο οι Ευρωπαίοι μοιάζουν να σπρωίζουν τους Τούρκους στρατιωτικούς και τον αγώνα τους κατά του πολιτικού ισλάμ. Δεν είναι λοιπόν ένα απλό θέμα. Έχουμε μπροστά μας μακριά δρόμο και άνθρωποι σαν και εμένα, που δίνουμε σημασία στη διαδικασία ένταξης και όχι την κατάληξη γιατί αυτό μας αναγκάζει να ζούμε με βία τους νόμους και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις απαιτήσεις της δημοκρατίας δηλαδή, πιστεύουμε ότι αν η Τουρκία συνεχίσει έτσι, αυτό θα είναι υπέρ του λαού της, θα υπάρξουν οικονομικά οφέλη.

▶ **Σήμερα όμως η τουρκική οικονομία έχει σχεδόν χρεοκοπήσει...**

-Ως ιστορικός γνωρίζω πολλά παραδείγματα χωρών που χρεοκόπησαν, όπως η Λισαβόνα που χρεοκόπησε 6 ή 7 φορές τον

19ο αιώνα. Αν κοιτάξει κανείς τους αριθμούς στην Τουρκία, θα φανταστεί ότι ο κόσμος πεινάει, υπάρχει τόσο υψηλή ανεργία, κος. Αλλά αν πάει κανείς σε ακριβή εστιατόρια, ξενοδοχεία, υπάρχει τούκος κόσμος... Ο κόσμος δεν πληρώνει φόρους. Αν η υποδομή αλλάξει, υπάρξουν μεταρρυθμίσεις, καλύτερη διακυβέρνηση γενικότερα, τα προβλήματα αυτά θα ξεπεραστούν. Η Τουρκία έχει πραγματικά μερικές βιομηχανίες, μπορεί να κατασκευάζει και να κάνει εξαγωγές. Ίσως οι στρατηγικές του ΔΝΤ δεν είναι τόσο σοφές. Συνήθιζαν τον κόσμο σε υψηλή καιτανάλωση. Πρόσφατα φάνηκαν πραγματικές ενδείξεις ανάκαμψης της οικονομίας. Ωστόσο δεν είμαι τόσο αισιόδοξος ώστε να θεωρώ ότι η Τουρκία θα ξεπεράσει όλα τα προβλήματα και θα αποκτήσει ποσοστό ανάπτυξης της τάξης του 8% ή 9%, όπως είτε ο πρόεδρος μας. Κάτι τέτοιο θα χρειαστεί τουλάχιστον 10 χρόνια.

▶ **Είπατε νωρίτερα ότι, μιλώντας κυνικά, η Τουρκία είναι πολύτιμη για τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν είναι και δίκοπο μαχαίρι για την «εκθέσει» στην αντιπαθεία των αραβικών χωρών, του Ιράν;**

-Πριν από λίγα χρόνια φοβόμασταν πραγματικά ότι οι ΗΠΑ θα έσπρωχναν την Τουρκία σε έναν πόλεμο με το Ιράν για παλιά, εθνικά σημεία... Πράγματι, αυτό που λέτε είναι σωστό. Αλλά γιατί η Ε.Ε. άλλαξε γνώμη; Είχε αρχικά αποκλείσει την Τουρκία και ξαφνικά πριν από δύο χρόνια άλλαξε γνώμη και την συμπεριέλαβε στην προοπτική της. Πιστεύω ότι αυτό είναι αποτέλεσμα αμερικανικών πιέσεων στην Ευρώπη. Η Ευρώπη δεν είναι τόσο ανεξάρτητη όσο φαντάζεται κανείς. Πιστεύω σοβαρά στην ιεραρχία εντός της Ευρώπης. Δεν φαντάζομαι δηλαδή ότι η Πορτογαλία ή η Ελλάδα να είναι ίσες στην Ε.Ε. με τη Γερμανία.

▶ **Η Τουρκία όμως δεν φοβάται μήπως γίνει ο στόχος ισλαμιστών που θα θελήσουν να εκμεταλλευθούν την πίεση που υφίστανται οι ντόπιοι ισλαμιστές, με την αιτιολογία της «βοήθειας προς τους χεμαζόμενους αδελφούς»;**

-Χωρίς αμφιβολία

υπάρχουν ήδη τάσεις μίσους κατά των Τούρκων. Ποτέ οι Αραβες δεν τους συμπαθούσαν. Η σημαία της Τουρκίας αυξήθηκε, δυστυχώς μετά από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου. Οι ΗΠΑ πήγαν στο Αφγανιστάν, στην Κεντρική Ασία, για να μείνουν, προκειμένου να ελέγξουν τα απαιτητικά πετρέλαια. Πίσω από όλα τα γεγονότα είναι η αμερικανική παρούσα που δεν θέλει προσωρινή.

Και αυτό ευνοεί δηλαδή την Τουρκία...

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς όφελος της Τουρκίας αλλά όπως είπατε μπορεί να αποτελέσει και κίνδυνο, να γίνει μαριονέτα των ΗΠΑ στην εξωτερική τους πολιτική.

▶ **Πόσο οι δύσκολες ελληνοτουρκικές σχέσεις μπορούν να επηρεάσουν τη σχέση Τουρκίας - Ε.Ε.;**

-Η ελληνική κυβέρνηση, πολύ σοφά, σταμάτησε να αντιπαρτιθέται στην Τουρκία άμεσα και την αντιμετώπιζε με την Ε.Ε. Υποστηρίζει ακόμη την Τουρκία έναντι της Ε.Ε. Πρόκειται για έναν σοφό ελιγμό, καλή στρατηγική. Δεν είμαστε πια αντιμετώπιση ενός με τον άλλον. Το θέμα της Κύπρου πρέπει να επιλυθεί στις Βρυξέλλες ή τη Χάγη.

▶ **Πόσο φοβούνται οι Τούρκοι στρατιωτικοί την ένταξη στην Ε.Ε.;**

-Χωρίς αμφιβολία οι στρατιωτικοί φοβούνται ότι θα χάσουν τον κυρίαρχο ρόλο τους. Αν υπάρξουν διαβεβαιώσεις από πλαίσιο του ευρωπαϊκού για παράδειγμα, ότι η τουρκική πλευρά θα έχει φωνή, τότε οι Τούρκοι αξιωματικοί υπακούοντας στη γενικότερη βολή της Ευρώπης, δεν θα υπακούουν σε κάτι ξένο. Αν αυτό εξακολουθεί, όπως νομίζω ότι θα γίνει, οι στρατιωτικοί θα θέλουν να ενταχθούν στην Ε.Ε.

▶ **Αν όμως γίνει η ένταξη, τότε οι στρατιωτικοί θα αποδυναμωθούν γιατί σε καμία ευρωπαϊκή χώρα δεν έχουν τόση εξουσία όσο στην Τουρκία...**

-Οι Τούρκοι στρατιωτικοί είναι πολύ εκκοσμικευμένοι, θεωρούν ως τον υπαρκτό κίνδυνο το πολιτικό ισλάμ. Πιστεύουν ότι με την ένταξη στην Ε.Ε. η εκκοσμικευμένη Τουρκία θα ενισχυθεί. Αλλά έχουν σπληνίσει να παρεμβαίνουν στα πολιτικά πράγματα - κάτι που δεν θα μπορεί να γίνει στο εξής.

